Duminica a 22-a după Rusalii
(Bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr)
1 noiembrie 2026

„Zis-a Domnul: Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră şi în vison, veselindu-se în toate zilele în chip strălucit. Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea înaintea porţii lui, plin de bube, poftind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; dar şi câinii venind, lingeau bubele lui. Şi a murit săracul şi a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam. A murit şi bogatul şi a fost înmormântat. Şi, în iad, ridicându-şi ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam şi pe Lazăr în sânul lui. Şi el, strigând, a zis: Părinte Avraame, fie-ţi milă de mine şi trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie! Dar Avraam a zis: Fiule, adu-ţi aminte că tu ai primit cele bune ale tale în viaţa ta, iar Lazăr, asemenea, pe cele rele; şi acum aici el se mângâie, iar tu te chinuieşti. Şi, peste toate acestea, între noi şi voi s-a întărit prăpastie mare, ca aceia care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi. Iar el a zis: Rogu-te, dar, părinte, să-l trimiţi în casa tatălui meu, căci am cinci fraţi, să le spună lor acestea, ca să nu vină şi ei în acest loc de chin. Şi i-a zis Avraam: Au pe Moise şi pe proroci; să asculte de ei. Iar el a zis: Nu, părinte Avraame, ci, dacă cineva dintre morţi se va duce la ei, se vor pocăi. Şi i-a zis Avraam: Dacă nu ascultă de Moise şi de proroci, nu vor crede nici dacă ar învia cineva din morţi" (Luca 16, 19-31).

---

1. De la suferinţa pământească la mângâierea veşnică şi de la desfătarea pământească la chinul veşnic

Parabola bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr prezintă în oglindă viaţa pământească şi cea de după moarte a acestora. Parabola este întrucâtva lapidară, deoarece nu spune exact ce fapte bune şi ce fapte rele au făcut cei doi protagonişti ai pildei, pentru a primi ca răsplată raiul, respectiv iadul. Cu toate acestea, putem deduce câteva principii călăuzitoare pentru viaţa duhovnicească din pilda acestei duminici.

Bogatul trăia în belşug şi desfătare, fără a vedea suferinţa şi sărăcia lui Lazăr aflat la poarta lui. După moarte simte şi el setea în mijlocul văpăii iadului şi îl vede pe Lazăr, de această dată „de departe". Nu îl văzuse „de aproape", când zăcea la poarta casei lui, însă acum îl vede chiar „de departe". Atitudinea de pe pământ o ia cu sine dincolo de mormânt, căci vede în Lazăr tot o slugă pe care să o folosească „să-i răcorească limba". În veşnicie acest lucru nu este posibil, căci îi despărţea o „prăpastie mare". **Ceea ce l-a dus în iad pe bogat nu a fost bogăţia, ci lipsa de iubire, de empatie, nemilostivirea sau neomenia, dublată de nerecunoştinţa pentru întreaga sa bogăţie.** Imaginea câinilor care lingeau bubele săracului Lazăr ne arată că şi animalele ajunseseră mai miloase decât el.

Lazăr era sărac şi bolnav, plin de răni şi singur în suferinţa lui, iar la moarte a fost purtat de îngeri în rai şi mângâiat de Dumnezeu în împărăţia Sa. **Aşa cum bogatul nu a ajuns în iad datorită bogăţiei, nici Lazăr nu a ajuns în rai datorită sărăciei**. Sfânta Evanghelie nu descrie faptele bune făcute de el, însă putem deduce câteva virtuţi importante ale acestuia, precum răbdarea în suferinţă, lipsa răzvrătirii şi neosândirea aproapelui.

Aşadar, bogăţia şi sărăcia nici nu ne mântuiesc, nici nu ne osândesc prin ele însele, ci modul în care ne folosim de ele. **Bogăţia folosită bine ne poate duce în rai, iar sărăcia care provine din lene, dezordine în viaţă şi nepăsare nu ne ajută să mergem în rai.** Criteriul judecăţii bogatului este iubirea de Dumnezeu şi de aproapele, care se văd în mod special în faptele milei trupeşti şi sufleteşti descrise în Evanghelia citită în *Duminica*

Înfricoșătoarei Judecăți (Mt 25, 31-46). Vedem de aici că la Dumnezeu ajungem prin iubirea oamenilor, care este adevăratul semn că suntem ai lui Dumnezeu, după cum arată Sfântul Evanghelist Ioan: „Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăşte, mincinos este! Pentru că cel ce nu iubeşte pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe Care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească. Şi această poruncă avem de la El: cine iubeşte pe Dumnezeu să iubească şi pe fratele său" (I Ioan 4, 20-21). **Cât de important este omul ne-a arătat Dumnezeu prin faptul că El Însuşi s-a făcut om!** Prin aceasta a subliniat măreţia omului şi cât de mult ţine la el. Iar dacă Dumnezeu Însuşi a iubit şi iubeşte omul aşa de mult, ne cere şi nouă să facem la fel, căci după acest criteriu ne va judeca la finalul vieţii pământeşti.

2. „Dar din dar se face rai"

Proverbul „dar din dar se face rai" din tradiţia românească ne arată că **raiul este locul oamenilor care dăruiesc şi se dăruiesc, nu al celor egoişti şi posedaţi de bogăţia lor.** Menţionez doar în treacăt faptul că unii lingvişti susţin că proverbul original ar fi fost „dar din dar se face rar". Este o formulare cu rimă, care exprimă adevărul că un dar primit nu se cuvine a fi dăruit altei persoane, mai ales dacă este un dar de suflet. Tradiţia noastră creştină însă a transformat „rar" în „rai", exprimând un adevăr evanghelic şi liturgic fundamental, anume că darurile dăruite altora pot să-i aducă dăruitorului raiul. Duminica bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr cade în fiecare an în apropiere de *Moşii de toamnă*, când facem pomenirea de obşte a celor adormiţi, iar cu acest prilej împărţim daruri pentru cei trecuţi la cele veşnice. Prin aceasta arătăm că dorim „să facem rai" celor dragi ai noştri. Toate parastasele săvârşite în tradiţia ortodoxă au la bază principiul că darurile oferite pentru cei adormiţi le fac acestora parte de darurile din împărăţia lui Dumnezeu. Principiul milosteniei şi al dăruirii funcţionează astfel până dincolo de moarte.

Dumnezeu este cea mai bogată fiinţă pe care o cunoaştem. **În limba slavonă lui Dumnezeu i se spune „Bog", un termen din care provin în limba română cuvintele „bogat" şi „bogăţie"**. Dumnezeu este aşadar „Cel Bogat", Cel care posedă întregul univers, pe care însă l-a creat pentru noi oamenii. Am putea spune că Dumnezeu posedă tot şi dăruieşte tot, fiind imaginea sau modelul dragostei supreme. Întreaga creaţie este darul Său gratuit pentru noi. Darul creaţiei este caracterizat prin frumuseţe şi a fost făcut de Dumnezeu spre bucuria noastră. Putem spune prin aceasta că creştinismul este o naraţiune a frumosului şi o chemare la bucurie prin însăşi crearea lumii.

Originea acestei iubiri este Sfânta Treime, în cadrul căreia fiecare Persoană – Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh – se dăruieşte Celeilalte. Hristos este, de asemenea, Darul lui Dumnezeu pentru această lume, Cel care ne-a iubit până la sfârşit, dăruindu-Şi viaţa pentru noi. Pentru această iubire Îl lăudăm pe Dumnezeu în Sfânta Liturghie spunând: „Tu din nefiinţă la fiinţă ne-ai adus pe noi şi, căzând noi, iarăşi ne-ai ridicat şi nu Te-ai depărtat, pe toate făcându-le, până ce ne-ai suit la cer şi ne-ai dăruit împărăţia Ta ce va să fie", iar puţin mai departe mărturisim: „Că Tu ai iubit lumea Ta atât de mult, încât pe Unul-Născut Fiul Tău L-ai dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică".

Fiind creaţi după *chipul* lui Dumnezeu, suntem chemaţi să tindem tot mai mult spre *asemănarea* cu El. Aceasta înseamnă chemarea la o viaţă de dăruire pentru ceilalţi, iar astfel starea de rai se răspândeşte în jurul nostru. **Există două niveluri ale dăruirii: a da din ceea ce ai şi a da din ceea ce eşti. Dumnezeu dăruieşte mereu din ambele**. Aşa cum modurile şi timpurile verbale în gramatică se formează prin folosirea lui „a fi" şi „a avea", tot la fel devenirea noastră creştină se întâmplă pe nivelurile acestor două

verbe. A dărui din ceea ce eşti este adesea mai greu decât să dăruieşti din ceea ce ai. Cei care nu posedă multe lucruri materiale ar putea spune că nu au din ce să dăruiască, dar nici unul dintre noi nu va putea spune înaintea lui Dumnezeu de ce nu a dăruit din ceea ce este, din fiinţa lui, de ce nu a dăruit o vorbă bună, un cuvânt de întărire şi mângâiere, un zâmbet sau de ce nu a participat la bucuria celuilalt. Am citit cândva că pentru a zâmbi, trebuie să activăm doar şase muşchi ai feţei, iar pentru a ne încrunta mai mult de douăzeci. De ce să cheltuim atunci energia pe încruntări şi să nu zâmbim mai mult?

3. Darul este iubirea care curge şi se revarsă între oameni

În fiecare dar este pusă iubire din fiinţa dăruitorului, iar dăruirea sa aduce bucurie în viaţa primitorului. **Darul devine astfel iubirea care curge între oameni, care se revarsă şi îmbogăţeşte relaţiile dintre aceştia, umplându-le de frumuseţe şi de bucurie**. Fiind o relaţie de iubire şi bucurie între oameni, darul trebuie să fie atât dăruit, cât şi primit! Există persoane care dăruiesc cu mare greutate, dar şi persoane care primesc greu un dar, neştiind sau neputând să se bucure pentru el. Deoarece creştinismul se întemeiază pe dăruirea gratuită a iubirii lui Dumnezeu, suntem chemaţi să învăţăm din nou şi nou să dăruim şi să primim. Un exemplu elocvent ni-l oferă Avva Zenon, unul dintre marii părinţi ai *Patericului egiptean*, despre care ni s-a transmis următoarea apoftegmă:

> „Spuneau despre Avva Zenon că, la început, nu voia să ia nimic de la nimeni. Aşadar, cei care îi aduceau câte ceva plecau supăraţi, pentru că nu primea. Alţii însă veneau la el şi voiau să primească ceva, ca de la un mare bătrân, şi cum el nu avea ce să le dea, şi aceştia plecau supăraţi. Atunci bătrânul zice: ‚**Ce să fac, fiindcă pleacă supăraţi de la mine şi cei care îmi aduc daruri, şi cei care vor să primească? Mai bine fac aşa: dacă unul aduce, iau; dacă unul cere, îi dau**'. Astfel s-a liniştit pe sine şi a mulţumit pe toată lumea”[1].

Chilia Avvei Zenon, trecut la Domnul în Gaza pe la anul 450, a devenit aşadar prin schimbarea atitudinii sale faţă de „a dărui” şi „a primi” **dintr-un loc al sărăciei şi al supărării oaspeţilor un loc al abundenţei, al bucuriei tuturor şi al liniştii sufleteşti a părintelui**. Suntem chemaţi în această duminică să devenim fiecare astfel de locuri binecuvântate ale dăruirii şi primirii, cu nădejdea că acest mod de existenţă ne transformă viaţa în mod fundamental, făcându-ne să simţim de pe pământ că „dar din dar se face rai”.

Învăţăm o astfel de viaţă a dăruirii şi primirii în mod special în Sfânta Liturghie, care este cel mai frumos schimb de daruri dintre Dumnezeu şi oameni. Recunoaştem înaintea lui Dumnezeu că darurile pe care le aducem sunt de fapt ale Lui şi Îi mulţumim pentru toate: **„Ale Tale dintru ale Tale, Ţie Îţi aducem de toate şi pentru toate”**. El ne dăruieşte în schimb însăşi viaţa Sa prin Sfintele Daruri, pe care noi o primim cu mare bucurie. Astfel, învăţând să ne dăruim şi să primim ne împlinim şi transformăm vieţile într-un loc al abundenţei şi al iubirii. Drumul este foarte lung, chiar fără de sfârşit, măsura la care trebuie să ajungem fiind lăsată de Avva Pafnutie, care spunea că „a da este mai fericit decât a lua”. Fericit este acela care a înţeles cât de puţin aceasta!

Pr. Daniel Benga

---

[1] *Patericul sau Apoftegmele Părinţilor din Pustie*, Editura Polirom, Iaşi, 2003, pp.131-132.